

ABŞERON QALXIMLAR SİSTEMİNİN MEZOKAYNAZOY ÇÖKÜNTÜLƏRİNİN PETROFİZİKİ XASSƏLƏRİNİN DƏRİNLİK ÜZRƏ DƏYİŞMƏSİ

V.Ş.Qurbanov¹, Q.Q.Abbasova², G.V.Vaqifqızı

Azərbaycan, ¹AMEA, Neft və Qaz İnstitutu, ²Azərbaycan Dövlət neft və Sənaye Universiteti

Abşeron qalxımlar sisteminin mezokaynazoy çöküntülərinin petrofiziki xüsusiyyətləri iki struktur üzrə öyrənilmişdir: Abşeron küpəsi və Qərbi Abşeron.

Abşeron küpəsi strukturunda dərin axtarış qazınmasına keçən əsrin ikinci yarısında başlanılmışdır. Yatağın cənub-qərb qanadında QaLD-i açmış 3 quyudan (4,7,2 saylı) sənaye əhəmiyyətli qazkondensat alınmışdır. Abşeron küpəsi yatağında dənizin dərinliyi 2-20 m intervalında dəyişir. Dənizin dibi qumlarla və balıqqulağı ilə örtülmüşdür. Bunların da altında gilliqumlu Pliosen çöküntüləri yatır.

Abşeron küpəsi yatağının geoloji quruluşunda Təbaşir-Dördüncü dövr çöküntü kompleksi iştirak edir. Təbaşir çöküntüləri strukturun tağ hissəsində açılmış, litoloji cəhətdən bərk mergel və qumdaşı təbəqələrinə malik gillərdən, açılmış qalınlığı 850m-dir. Diatom lay dəstəsi çöküntüləri litoloji cəhətdən nazik qum və qumdaşı ara təbəqələri olan gillərdən ibarətdir. Maksimal qalınlığı 210 m-ə çatır. Pont mərtəbəsi litoloji cəhətdən narın qum layçıqlarına malik qalın gil laylarından ibarətdir. Dördüncü dövr çöküntüləri yaxşı hamarlanmış və çeşidlənmişlər. Qalınlığı 30-40 m-ə çatır. Abşeron mərtəbəsi strukturun cənub-qərb qanadında və cənub-şərq periklinalında yayılmışdır. Dənizin dibində Ağcagil çöküntülərinin çıxışları ilə haşiyələnirlər. Abşeron çöküntüləri yalnız alt yarımmərtəbə ilə təmsil olunmuş, vulkan külü və təbəqələrinə malik qumdaşı və gillərdən ibarətdir. Qalınlığı 250 m-ə çatır.

Qərbi Abşeronda dənizin dibinə çıxan MQ çöküntüləri qum, qumdaşı laycıqlı gillərdən ibarət olub, şimalda qalınlığı 1-2 m, cənubda isə 4-5 m olan balıqqulağıları ilə örtülmüşdür. Qırışıqın MQ üzrə ölçüləri 12x3,5 km-dir. Strukturun tağından bir-birinə paralel iki uzununa qırılma keçir ki, bu da onun tağ hissəsinin qalxaraq horst əmələ gətirməsinə səbəb olmuşdur. Şimal-şərq qanadı, cənub-qərb qanadına nisbətən dik olub, eninə pozulmalarla üç bloka bölünüb. Cənub qanadı yalnız bir qırılma ilə mürəkkəbləşib. Şimal-şərq qanadında MQ Miosenin üzərinə qeyri-uyğun yatır. Burada qazılmış 39 saylı quyunun məlumatlarına əsasən Eosen çöküntüləri təxminən 1920m dərinlikdə Barrem üzərinə yatır.

Abşeron bankası sahəsinin 10 №-li struktur axtarış quyusunda geofiziki tədqiqatların məlumatlarına əsasən, Qala lay dəstəsində 1665,5-1670 m, 1674-1680 m, 1694-1697,6 m intervalının neftli-qazlı qumdaşlarının sınaqdan çıxarılması tövsiyyə olunmuşdur. Quyudan lazım olan qədər kern və mədən geofiziki məlumatlar əldə edilmiş, 1657-1700 m intervalın elektrik karotajına görə yüksək fərz olunan xüsusi müqavimətlə (145 Omm-dək) xarakterizə olunur. Quyuda aparılmış geofiziki tədqiqatların nəticələrinə görə bu intervalın kəsilişini təşkil edən qum və qumdaşlarının neftli-qazlı olması güman edilir.

Qərbi Abşeron sahəsinin 15 № -li struktur axtarış quyusunda aparılmış geofiziki tədqiqat işləri və çöküntülərin laboratoriya tədqiqatlarının məlumatlarının araşdırılması nəticəsində məlum olmuşdur ki, MQ-ın aşağı hissəsindəki 1387-1390 m, 1416-1426 m, və 1431-1437 m intervalındakı kollektorlar 20-25 % masaməliyə malik olan qumdaşı alevrolit çöküntülərindən ibarətdir.

Beləliklə, Abşeron qalxımlar sisteminin mezokaynazoy çöküntülərini açmış, dərin struktur axtarış quyularından əldə edilmiş məlumatlar, sahənin tektonikasının dəqiqləşdirilməsi və süxurların petrofiziki xassələrinin dərinlikdən asıllığı qrafikləri qurulmuşdur.